

Matka
s nadějnou
dcerou

PRAŽSKÝ KRYSAŘÍK

– naše nejmenší národní plemeno

Jedním z nejmenších psích plemen, mimořádně zajímavých a pro nás zvláště cenných, je pražský krysařík. Úhledný, čilý, elegantní pejsek v kapesním vydání. Dříve bylo pravidlem kupírování ocásku, dnes již vidíme pražské krysaříky s ocásky vysoko nesenými.

Podívejme se v krátkosti do standardu pražského krysaříka: „Malý hladkosrstý pes, téměř kvadratické, kompaktní tělesné stavby. Vzdor svému malému vzrůstu dobře pohyblivý a vytrvalý. Jemný, mazlivý a velmi zvědavý. Při běhu je velice rychlý, obratný a neúnavný. Ke svému majiteli a členům rodiny je přátelský a přítulný. K cizím lidem je nedůvěřivý a rezervovaný. Hodí se do každé rodiny, která ocení jeho přirozenou eleganci a milou povahu. Optimální výška je 20 cm až 23 cm, optimální hmotnost je cca 2,60 kg.“

V dřívějších dobách se nemluvalo o krysaříkovi, nýbrž o ratlíkovi. To je počestně německý výraz Rattler (krysař, odvozeno od slova die Ratte - krysa). Název ratlík se u nás používal až do 1. světové války. Později se vžila zdobnělina českého názvu krysař, tedy krysařík.

Kořeny vzniku českého ratlíka spadají hluboko do naší národní minulosti, do samých počátků budování českého státu. Historických zmínek o jeho existenci je více. Vypátral je a pro nás uchoval populárně-vědecký publicista a kynolog Emil Jech z Roztok u Prahy. Ta vůbec historicky nejvzdálenější zmínka se datuje až do doby Francké říše, do doby panování Karla I. Velikého (742-814). Ten podle německého historika Eginharda (770-840) obdržel od tehdy panujícího českého knížete jako poselství míru, přátelství a vyrovná-

Pes, pejsek, pejsánek, pejsíček, hafík, hafíček... Čeština je mluva mnohotvárná a snad jen příroda ji předčí svou proměnlivostí. V našem případě dala vzniku nepřebornému množství psích plemen nejrůznějších tvarů, barev, povah, velikostí, chlupáčů i úplných holat, až nad tím zůstává rozum stát!

ní všech vzájemných sporů a nedorozumění ratlíka. Nu a považte, že od doby stěhování národů uplynulo pouhých pár set let! Proto alespoň já věřím, že praotec Čech měl pod čepicí a že si na cestu do země zaslíbené vzal s sebou toho nejmenšího a nejmilejšího psíka, kterého měl, aby se mu totiž v případě potřeby vešel do brašny!

České ratlíčky choval také polský král Boleslav II. Smělý, zvaný též Štědrý (1039-1082), který je zřejmě dostal darem od čes-

kého knížete a krále Vladislava II. Dále je choval český král a císař Karel IV. Lucemburský (1316-1378), český a římský král Václav IV. Lucemburský (1361-1419). A také Rudolf II. Habsburský, arcivévoda rakouský, král uherský, český a německý a císař římský (1552-1612). Jeho smečka čtyř ratlíčků se postupně rozrostla až na 18 jedinců a to byla panečka, už pořádná chovná stanice!

Shrneme-li, co jsme se o českém krysaříkovi dosud dozvěděli, jedná se o prastaré a původní české plemeno, které bylo naším společníkem již v době samých začátků budování české státnosti. Maličkatý psíček býval spolustolovníkem u královských hostin, obyvatelem královských ložnic a darem předávaným na nejvyšší úrovni. Jako ocenění mimořádných zásluh se dával příslušníkům dvorní suity, později se od královského dvora šířil mezi měšťany a nakonec se dostal i mezi prostý lid. Doba pobělohorská, která znamenala dlouhodobý úpadek českého politického, hospodářského, kulturního i společenského života, znamenala i úpadek rozvoje chovu tohoto malého psíka. Přesto krysařík nevymizel úplně.

Vlna zájmu o pražského krysaříka se zdvihla v druhé polovině 19. století. Čtené fotografie, inzeráty a články o jeho chovu zveřejňované v kynologických časopisech té doby byly jistě jen špičkou ledovce skutečného zájmu o toto ryze české plemeno.

Počátkem dvacátého století byl jedním z významných propagátorů pražského krysaříka Václav Fuchs, který v roce 1903 ve své publikaci **VŠECKY DRUHÝ PSŮ SLOVEM I OBRAZEM** v kapitole Trpasličí ratlíčci podrobně popisuje „krátkosrsté pinčlíky zakrslé“, tedy našeho (českého) krysaříka. Jako samostatné plemeno ale krysařík stále nebyl vyčleněn. Přesto se mezi chovateli dále prosazoval, a tak se v třicátých letech minulého století objevuje v plemenné knize tehdejšího Českomoravského kynologického svazu již přímo pod názvem pražský krysařík.

V roce 1934 byl Spolek pěstitelů psů trpasličích plemen se sídlem v Praze přejmenován na Československý spolek pěstitelů psů trpasličích a domácích plemen se sídlem v Praze. To odráželo skutečnost, že pražský krysařík byl již chápán jako samostatně utvářené plemeno. Zásahu na tom měla skupina nadšenců, kteří se po první světové válce snažili ustálit pražského krysaříka. Jmenujme z nich MVDr. Františka Dvořáčka, Emanuela Libého, Otakara Karlíka a pplk. Theodora R. Rottera, kteří se snažili podchytit a obnovit chovatelskou základnu pražského krysaří-

ka, shromáždit historickou dokumentaci, zajistit chov pražského krysaříka a odlišit ho od německého malého hladkosrstého pinče. Přišla však okupace Československa, vypukla 2. světová válka a snaha chovatelů pražského krysaříka byla násilně přerušena. Po válce se zájem o chov pražského krysaříka postupně vytrácel, mimo jiné i ve zřejmé souvislosti se vzrůstajícím zájmem o chov dalších malých plemen jako pekingského palácového psíka, japonského čina, šicu, čivavy a dalších.

Kynologičtí publicisté Theodor Rotter a Otakar Karlík se po válce snažili chov pražského krysaříka opět obnovit a pokračovat v jeho rozvoji. Přišla však 50. léta, ztratila se nashromážděná dokumentace, snaha vzkřísit věhlas pražského krysaříka se vytratila a zdálo se, že krysařík bude opět zapomenut, že nemá naději na obnovení a že bude pro budoucí generace definitivně ztracen.

V šedesátých letech 20. století se možností regenerace pražského krysaříka začala zabývat skupina kynologů z tehdejšího Klubu malých plemen psů Českého svazu chovatelů drobného zvířectva. Tento záměr byl později opuštěn, zřejmě mimo jiné i proto, že někteří odborníci pochybovali o jeho realitě. Přesto si z této doby připomeňme alespoň vedoucího redaktora časopisu *Pes přítel*

Plavé zbarvení

Zbarvení hnědé s pálením

člověka Karla Štěpánského, který ve svém článku *Obnovíme slávu pražského krysaříka - ratlíka (Pes přítel člověka č. 6/69)* vyzval čtenáře, aby ve smyslu snahy o regeneraci pražského krysaříka poskytli Klubu chovatelů malých plemen veškeré historické i současné podklady vztahující se k existenci a chovu krysaříka. A i když nakonec původní záměr nebyl realizován, byly touto cestou nashromážděny cenné podklady pro pozdější využití.

Podobná situace se opakovala koncem sedmdesátých let. Ale až počátek osmdesátých let se stal obdobím úspěšné realizace snahy po obnovení pražského krysaříka jako našeho národního plemene. Ústřední odborná kynologická komise Českého svazu chovatelů 12. 10. 1980 rozhodla zařadit řízený chov pražského krysaříka do evidence plemenné knihy s vydáváním průkazů původu. Na základě tohoto rozhodnutí byl vypracován standard a plán postupu při jeho regeneraci. Tím bylo definitivně rozhodnuto o regeneraci plemene a pražský krysařík definitivně vstoupil do české kynologie jako samostatné plemeno.

Následovalo zhruba desetileté období, kdy byl chov pražského krysaříka podchyten a chovná základna mohla být upevněna a postupně zkvalitňována. Na této ráci se podílela skupina nadšenců vedených ing. Janem Findejsem, která pracovala na regeneraci krysaříka ve spolupráci s profesionálními genetiky doc. ing. Rudolfem Šilerem a Františkem Horákem. Pod jejich odborným vedením byl stanoven další postup ustálení plemenného typu krysaříka včetně využití příbuzenské plemenitby. Výsledkem bylo, že ve vrzích postupně stoupal počet štěňat

Neuznaná plemena

s ustáleným typem. Připomeňme rovněž první chovatelku pražských krysaříků paní Libuši Ondrouškovou a její historicky první chovnou stanici Odkaz středověku. Dne 17. března 1990 se v sále restaurace Plzeňský dvůr v Praze na Letné sešli chovatelé, majitelé a nadšenci chovu pražského krysaříka a založili **KLUB CHOVATELŮ PRAŽSKÉHO KRYSAŘÍKA ČSR**. Na schůzi byl schváleno konečné znění standardu plemene a stanoven další postup šlechtění ve smyslu schváleného plemenného standardu. Tím byla potvr-

Krysařík jak má být

zena a zajištěna další existence pražského krysaříka jako historického národního plemene.

Co říci závěrem? Pražský krysařík je temperamentní malý pejsek, který se výborně hodí do bytu a do rodiny. Je to vynikající společník a zároveň udatný hlídač. Kořeny vzniku tohoto plemene jsou spjaty se samými počátky budování české státnosti. Krysařík je našim národním plemenem, které díky svým mimořádným vlastnostem, adaptabilitě a bezproblémovému rozmnožování přežilo do současnosti. Překonalo střídající se období zájmu i období zapomnění. Přežilo bez odborného kynologického řízení, aby se v závěru dočkalo úspěšné regenerace. Po mnohaletém úsilí o obnovu plemene se tak pražský krysařík vrátil v čistokrevném založení tam, kam patří - do českých rodin.

A výhled do budoucnosti? Česká republika má dnes mezinárodně uznaná plemena český teriér a český fousek, ale nesmíme zapomenout ani na „federálního“ československého vlčáka. Dalším kandidátem je naše prastaré národní plemeno, pražský krysařík. Přejme si jen, aby se další vývoj tohoto překrásného plemene nezastavil a úspěšně pokračoval k mezinárodnímu uznání. Obdivovatelé pražského krysaříka pevně věří, že „velký zítřek“ na pražského krysaříka stále ještě čeká. Přejme si, ať brzy nastane!

Mgr. Vratislav Šnejdar, CSc.

Více informací včetně celého standardu na www.prazsky-krysarik.cz

Pejskařinou se zabývá už dlouho. Na kontě má chovatelský kurs kynologie a čtyři roky práce v útulku. Od roku 2003 je oblastním poradcem chovu pro severozápadní Čechy, v září 2006 byla zvolena do výboru klubu a odpovídá za stav klubových internetových stránek. K příjemným starostem patří i členství v redakční radě klubového Zpravodaje, kde prezentuje své fotografie zejména z výstav a bonitací. Fotografování je totiž vedle chovatelsví jedním z dalších náročných koníčků.

Chovatelskou stanicí Dar minulosti má registrovanou od roku 1998, tehdy si pořídila fenku chodského psa. První krysaříčka s rodokmenem a zakladatelka chovu se stala členem rodiny v květnu roku 1999.

Hned její první syn Atýsek narozený v listopadu 2000 se „proslavil“, když se stal Šampionem šampionů 2004 a současně je zatím jediným, který se pyšní titulem Klubový vítěz 3krát v řadě za sebou. Stal se také velmi úspěšným krycím psem. Po něm následovalo dalších 7 úspěšných vrhů.

Kolik krysaříků je vůbec momentálně v České republice? A je o ně mezi veřejností zájem?

Od roku 1982, kdy byl registrován první čistokrevný vrh, se narodilo přes 2500 krysaříků, ročně máme registrované necelé dvě stovky zapsaných štěňat, z nichž některá jsou narozená daleko ve světě, třeba až v Japonsku. Zájem veřejnosti je bez přehánění obrovský, určitě se vyplatí zamluvit si štěňátko předem. Běžně lidé na svého vysněného krysaříčka čekají i déle než rok, i když někdo může mít štěstí. Ještě větší zájem je ze zahraničí, ale vyvezená štěňata jsou pro český chov bohužel „ztracená“...

Chováte krysaříky už řadu let. S jakými úskalími jejich chovatel musí počítat? Na co si dát pozor?

Krysařík je malé plemeno, tudíž je nutné počítat s možnými problémy při porodu. Rozumní chovatelé preferují feny na horní hranici kohoutkové výšky, které mívají vrhy početnější a porody nejsou tak problematické. Nechápu, proč někteří „chovatelé“ touží po fenkách co nejmenších, kolem 1,5 kg. Tak drobnou fenku bych neriskovala krýt.

Průměrně bývají ve vrhu 2 až 3 štěňata, jedno bývá běžné, ale velké štěně s sebou nese riziko v podobě císařského řezu. Na druhé straně se k radosti chovatelů objevují i vrhy o 5 nebo 6 štěňatech! Ani moje krysaříčka, ač roz-

hodně nepatří k těm větším, dokázala během necelých tří hodin porodit 4 štěňata! Přiznávám, že to pro mě bylo velké a milé překvapení. Krysaříčky jsou zpravidla výborné matky a také hodně mléčné.

Jak jsou na tom krysaříci ve srovnání s ostatními malými plemeny? Mohla byste shrnout jejich výhody a nevýhody?

Obrovskou výhodou je jejich skladnost - snad s žádným větším psem se ve veřejných dopravních prostředcích necestuje tak snadno jako právě s krysaříky.

Jako většina malých plemen trpí na luxaci pately. Nejen mou snahou je prosadit povinná vyšetření. Zatím je to jen na dobrovolnost jednotlivých majitelů. Vůbec nejde o to, abychom z chovu vyřazovali jinak kvalitní jedince, ale abychom se vyvarovali vzájemných krytí psů a fen s pozitivním nálezem. Jedná se o cennou informaci zejména pro chovatele - zda krýt, či nekrýt fenu s vyšším stupněm luxace, která se s věkem a samozřejmě po štěňatech horší. Navíc se jedná o dědičné postižení.

Naštěstí se včas podařilo prosadit vyřazování jedinců s fontanelou.

Nevýhodou plemene je uštěkanost, která se u jednotlivce dá částečně zmírnit výchovou. Horší je to ve smečce, která se statečně ničeho a nikoho nebojí a řídí se heslem: „V jednotě je síla!“ a „Co není vidět, musí být alespoň pořádně slyšet!“

Jaká je šance krysaříka na mezinárodní uznání?

O mezinárodní uznání usiloval už ing. Findejs, zakladatel plemene, který se s námi v srpnu 2006 navždy rozloučil. Současné vedení klubu samozřejmě usiluje o totéž, ale FCI o nová plemena příliš nestojí. Zůstává otázkou, jakou cestu zvolilo Rusko se svým totem...

Jak se stát větším...

Stále vás
poočku
sledují...

Plnokrevný temperament

Kamila Burešová se věnuje chovu krysaříků od roku 1999. Zdánlivě to není dlouho, ale když uvážíte, že krysařík je z hlediska organizovaného chovu plemenem velmi mladým, patří k našim nejzkušenějším chovatelům.

Na co by si měli dát pozor zájemci o štěňata a novopečení majitelé?

Zejména na podvodníky, překupníky a rádoby chovatele, kteří pod značkou krysaříka prodávají kdeso. Na malém štěněti nezkušený zájemce nepozná, co vlastně kupuje, a pak se nestačí divit, když mu před očima vyrůstá pinč nebo dokonce voříšek. Doporučuji štěňátko s rodokmenem, ale na druhé straně je nutné počítat s tím, že se plemeno stále vyvíjí a žádný chovatel nedokáže zaručit, že z malého štěňátka roste budoucí šampion.

Spousta majitelů se mylně domnívá, že při omezení krmení a absenci mléčných výrobků krysařík určitě nepřeroste. Krysaříci dosáhnou své konečné velikosti přibližně do 5 měsíců věku, což mnohé začátečníky vyděsí a tak ubírají na krme-

ní. Z takového pejska bohužel vyroste tak velký jedinec, jak mu předem určily geny, jen s tím, že je nohatý, s úzkým a mělkým hrudníkem, a „trčí“ z něj kosti na všechny strany. Na takové zvířátko je potom smutný pohled a stačí, aby onemocněl, a bez tukových rezerv nemá z čeho brát. To nejdůležitější je třeba dát štěněti v době růstu, protože tehdy se vytváří zdravý základ pro celý život.

Jsou krysaříci opravdu tak křehcí a zranitelní, jak vypadají?

Krysařík je drobné plemeno a k úrazu přijde bohužel snadno... Nejčastější jsou zlomeniny, pády z výšky - temperamentní pejsek sebou trhne a vypadne z náruče, auta a velké psy. Krysaříci jsou stateční bojovníci a neuvědomují si rizika, jaká

jim od větších zástupců psí populace hrozí. Já se snažím být na procházkách obrazně řečeno „o krok před svými psy“. V souvislosti s touto otázkou je nutné upozornit, že jestliže žádný pes není hračkou pro děti, pro krysaříky to platí dvojnásob. Při styku s malými nerozumnými dětmi je namístě nejvyšší opatrnost

Co vás na krysařících fascinuje nejvíce?

To, jací dokážou být partáci. I když jsou malí, jsou to neuvěřitelní psí přátelé. A potom jejich vitalita a nevyčerpatelný plnokrevný temperament.

s Kamilou Burešovou na dálku
rozmlouvala Lea Smrčková

Prchající karavana